

Nadam se da smo u odnosima sa SAD prošli jednu kritičnu tačku, u kojoj se Srbija potvrdila kao konstruktivni međunarodni činilac, odgovorna država, čuvar regionalne stabilnosti i rastuća ekonomija - rekao je ambasador Srbije u SAD, Marko Djurić

Može li promena administracije u SAD da poljulja odnose Beograda i Vašingtona koji su poslednjih meseci krenuli uzlaznom putanjom, kako će se Bajdenova pobeda odraziti na kosovsko pitanje, šta se dešava sa Vašingtonskim sporazumom i na koji način će se jačati prijateljske veze i saradnja Srbije i SAD? O ovim ali i drugim aktuelnim temama razgovarali smo sa ambasadorom Srbije u SAD, Markom Djurićem, koji je u intervjuu za Telegraf.rs sumirao godinu koja je za nama i otkrio planove za naredni period.

•Iza nas je turbulentna godina koju je obeležila borba sa korona virusom, ali i neki bitni događaji na političkoj sceni. Od izbora u Srbiji, vašeg prelaska u diplomatiju, potpisivanja Vašingtonskog sporazuma između Beograda i Prištine, nastavka dijaloga... Šta je za Vas najupečatljivije?

Pandemija virusa korona je događaj koji, na samo da je obeležio prethodnu godinu, već će imati nesagledive ekonomske i političke posledice na svetskom nivou. Spram tog događaja svi partikularni problemi deluju nevažno, jer sve države u svetu su se prebacile na mod kriznog menadžmenta pokušavajući da spasu što se spasti može i nastojeći da očuvaju bazu za nastavak funkcionisanja u vremenu posle korone.

Naravno život nigde nije stao i svi smo nastavili da se nosimo sa problemima koje smo i pre toga imali, međutim sve ozbiljne države su svoje snage i resurse koncentrisale na suočavanje sa ovim jednim ključnim izazovom, fokusirajući se na zdravlje svojih građana i ekonomije. Pandemija je čak dovela i do pada intenziteta i frekvencije u diplomatskoj komunikaciji, jer virtuelne konferencije preko Interneta, koliko god bile korisne kao zamena, ne mogu biti valjana supstitucija za fizički kontakt sa sagovornicima.

•Poznato je da je Amerika tokom Trampovog mandata promenila odnos prema Srbiji, posebno kosovskom pitanju - od stava iz 2008. godine da je to rešeno, došlo se do toga da se ipak sluša šta Beograd ima da kaže. Može li se to promeniti posle Bajdenove

pobede?

Nadam se da smo u odnosima sa SAD prošli jednu kritičnu tačku, u kojoj se Srbija potvrdila kao konstruktivni međunarodni činilac, odgovorna država, čuvar regionalne stabilnosti i rastuća ekonomija. Poznato je da u američkoj političkoj komunikaciji postoje pežorativni izrazi poput "odmetnuta država" ili "propala država".

Srbija na sreću nije nikada bila toliko nisko na američkoj političkoj skali. Ipak, u ne tako davnoj prošlosti, na Srbiju se u delovima ovdašnje administracije gladalo sa izraženim otklonom i nepoverenjem i verujem da ta vrsta sentimentata više ne postoji, barem ne kao politički mejnstrim.

To je ona tačka koju smo prešli, i nakon koje imamo realne šanse da naše bilateralne odnose podignemo možda i na najviši nivo u istoriji. Verujem i da su dobri odnosi predsednika Aleksandra Vučića i sa Donaldom Trampom i sa Džozefom Bajdenom odlična polazna osnova za dalje unapređenje saradnje.

•Na koji način ćete raditi na jačanju bilateralnih odnosa Beograda i Vašingtona?

Srpska diplomatija je u prošlosti često bila reaktivna i nevolja je to što je najmanje inicijative imala u nekim od najtežih i najizazovnijih trenutaka u našoj istoriji. Potrebno je uvesti novine u diplomatskoj praksi, posebno u zemljama prijema sa kojima imamo otvorena pitanja ili potrebu da znatnije unapređujemo reputaciju Srbije i srpskog naroda.

U tom smislu, nastojaću da imam što frekventnije kontakte sa predstavnicima američke administracije, od kojih očekujem da saslušaju naša stanovišta i argumentaciju. U prošlosti smo se previše često "durili kao Kalimero" kada bi neki drugi u svetskim centrima moći pokazali inicijativu, i ponašali smo se kao da je to naš usud, a ne nešto čemu se može parirati i kontrirati na diplomatskom planu. Srpska diplomatija mora biti napadnija i ubedljivija u svom nastupu, posebno kada su argumenti na našoj strani.

Sa SAD imamo dugu istoriju prijateljskih odnosa i savezništva, ali i padove u bilateralnim odnosima u novijoj istoriji. Potrebno je stvari vratiti na pravo i prirodno mesto, tako što će naše dve zemlje otvoriti jednu novu stranicu iskrenih prijateljskih odnosa, razumevanja i obostrano korisne saradnje.

•Vašingtonski sporazum o ekonomskoj saradnji predstavlja veliki pomak u odnosu Beograda i Prištine, ali šta je sa njegovom primenom? Može li promena administracije da utiče na to i mislite li da će Priština ispuniti ono što se od nje očekuje? Sa Briselskim sporazumom nije išlo tako lako.

Potreba da se odnosi Beograda i Prištinu relaksiraju kroz bolju ekonomsku saradnju i uklanjanje nepotrebnih trgovinskih barijera je jedan od aspekata Vašingtonskog sporazuma. Sa druge strane, za nas je to, pre svega, bila prilika da unapredimo odnose sa SAD, i da uđemo u novu eru srpsko-američke saradnje, i ona će, verujem, biti nastavljena, jer Beograd je pokazao i dokazao svoju opredeljenost za stabilan i prosperitetan region.

Smatram da je i u interesu Prištine da se iskreno opredeli za ovakvu vrstu otopljanja odnosa, ali odgovore na vaše pitanje moraćemo pre svega da dobijemo od privremenih institucija samouprave u Prištini. Proces dijaloga Beograda i Prištine vodi se pod okriljem EU, ali SAD nikada nisu bile na pukoj margini tog procesa, i očekujem da Vašington ostane zainteresovan za situaciju na Kosovu i Metohiji.

•Kraj 2020. godine obeležile su izjave Eliota Engela i nekadašnje državne sekretarke Medlin Olbrajt, da ukoliko Srbija želi u EU mora priznati nezavisnost Kosova. Koliku težinu imaju njihove izjave i mogu li uticati na odnos naše zemlje sa novom administracijom SAD?

Reč je o dva glasa u američkom političkom establišmentu, i bilo bi neozbiljno reći da su to dva glasa koja se ne čuju, bez obzira na formalne političke funkcije tih osoba. I gospodin Engel i gospođa Olbrajt imaju svoje razloge kada zauzimaju stavove po pitanju Kosova i Metohije, ali naš posao je da, ukoliko ne možemo da utičemo na njihova stanovišta, pronađemo predstavnike u američkoj administraciji koji će imati više sluha i razumevanja za srpsko stanovište.

Ne treba da se nadamo i da očekujemo da će SAD iz korena promeniti svoj stav po pitanju jednostrano proglašene nezavisnosti Kosova, ali možemo da se borimo za to da ideja o potrebi postizanja kompromisnih rešenja dobije veću podršku u američkoj administraciji.

•U Bajdenovoj administraciji pojavila su se imena nekih političara koji devedesetih nisu imali blagonaklone stavove prema Srbima? Treba li to danas da nas brine?

U protekle dve decenije u SAD se nije pojavio nijedan uticajni političar koji je preporučio da Vašington uskrati podršku Prištini i stvari vrati na stanje pre 1999. ili 2008. godine. Zato ne treba očekivati neke velike zaokrete u američkoj politici.

Dijapazon mogućih rešenja je međutim veoma širok, i mi moramo da radimo na tome da rešenja koja danas ne izgledaju kao moguća i ostvariva jednoga dana to budu.

Mi se pre svega nadamo podršci ideji da srpski i albanski narod na Zapadnom Balkanu ne treba da budu antagonisti, već saradnici na izgradnji jednog prosperitetnog i na demokratskim vrednostima utemeljenog regiona. Ukoliko to koincidira sa američkim interesima, verujem da taj cilj nije nerealan.

Na kraju razgovora, Marko Djurić je našim čitaocima i građanima Srbije čestitao praznike, koje je ove godine prvi put proslavio daleko od svoje zemlje.

- Čitaocima portala Telegraf želim srećan i blagosloven Božić. Ovog Božića se jasnije nego ikada vidi važnost sloge u našoj kući koja se zove Srbija i da ujedinjeni možemo sve. Hristos se rodi! Vaistinu se rodi!

(Telegraf.rs)